

Els hàbits ambientals dels catalans (2008)

Les idees clau

- Mesures d'estalvi d'aigua en un 94% de les llars catalanes
- El nivell d'ingressos condiciona algunes accions d'estalvi energètic
- La tria selectiva, un hàbit estès entre la ciutadania
- Les principals fonts de soroll: el trànsit i els veïns
- 1,5 automòbils de mitjana per llar
- Un estil de vida basat en la comoditat
- Actitud favorable a les mesures de protecció ambiental

L'estudi dels hàbits ambientals dels ciutadans

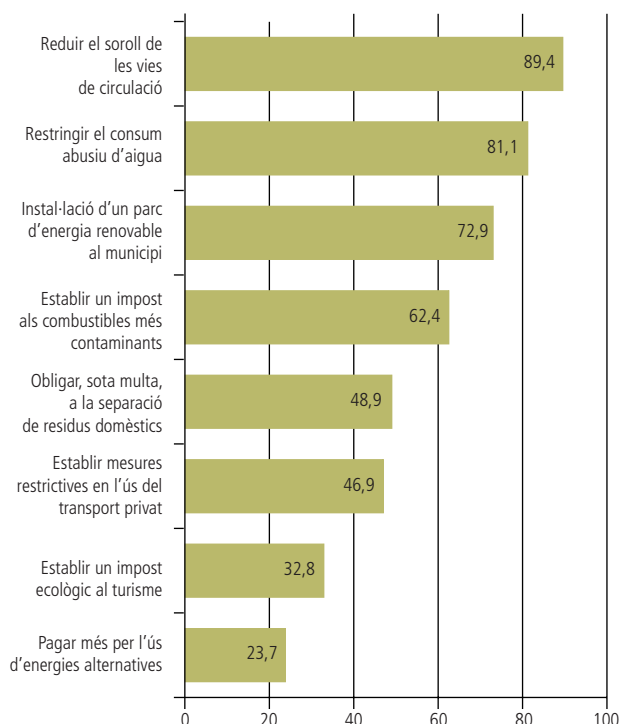
L'Enquesta social 2008: llars i medi ambient (ES08) té com a objectiu investigar els hàbits, pautes de consum i actituds de les llars i de la població respecte al medi ambient, així com l'equipament dels habitatges i l'ús que en fan en relació amb els diferents aspectes ambientals.

Les temàtiques objecte d'estudi són l'aigua, l'energia, els residus, els problemes de soroll i males olors a l'entorn de l'habitatge de residència, i l'equipament de l'habitatge i l'ús que en fan els membres de la llar. També s'han considerat aspectes relacionats amb l'estil de vida de les persones, així com les pautes de consum i de mobilitat.

Una novetat d'aquesta enquesta és la metodologia emprada en la recollida de la informació. En el disseny s'ha optat per la recollida multicanal, que combina l'enquesta telefònica, presencial i a través d'Internet, a fi de reduir la càrrega i molèsties a la ciutadania a l'hora de subministrar informació.

L'enquesta s'ha realitzat amb la col·laboració de diversos instituts d'estadística autonòmics, com són Euskal Estatistika Erakundea (EUSTAT), Instituto de Estadística de Andalucía (IEA), Instituto Galego de Estadística (IGE), Instituto de Estadística de Navarra (IEN) i Instituto Nacional de Estadística (INE), mitjançant un grup de treball tècnic i institucional que ha treballat conjuntament en l'elaboració del disseny de l'operació estadística i del projecte tècnic.

Proporció de persones de 16 anys i més que estan a favor de prendre mesures per a la protecció del medi ambient

Mesures d'estalvi d'aigua en un 94% de les llars catalanes

Un 98,4% de les llars catalanes s'abasteixen d'aigua potable mitjançant sistemes de distribució urbana. Un 12,8% també apliquen algun tipus de tractament previ per a la seva utilització, sobretot a l'Àmbit Metropolità, les comarques de Tarragona i les de Girona.

Un 81,1% dels habitatges disposen d'un o més dispositius per reduir el consum d'aigua: un 71,9% té instal·lades aixetes monocomandament o termos-tàtiques, un 36,1% limitadors de descàrrega per a la cisterna i un 22,4% altres tipus de dispositius economitadors.

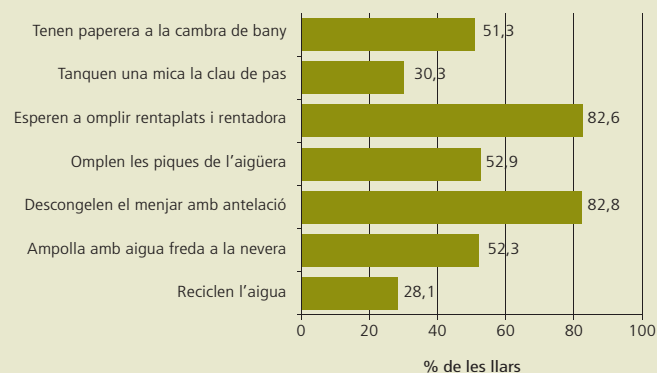
Un 94,1% de les llars han adoptat algun hàbit per a l'estalvi d'aigua, principalment descongelar el menjar amb antelació (82,8%) i esperar que el rentaplats i la rentadora estiguin plens per engegar-los (82,6%).

Les Comarques Centrals són les que més reciclen l'aigua (42,7%), seguides de les Comarques Gironines (30,7%). Per contra, les comarques Pirinenques i les

Terres de l'Ebre són les que menys ho fan. Les Terres de l'Ebre, conjuntament amb l'Àmbit Metropolità, són, tanmateix, les que es mostren més favorables a l'hora d'adoptar hàbits d'estalvi.

Pel que fa als hàbits personals, un 95,7% es dutxen en lloc de banyar-se, i un 95,1% tanquen l'aixeta mentre es renten les dents o s'ensabonen.

Principals mesures adoptades per les llars per reduir el consum d'aigua

El nivell d'ingressos condiciona algunes accions d'estalvi energètic

El 100% dels habitatges catalans disposen d'alguna font d'energia. L'electricitat està present en tots, mentre que el gas —en la forma canalitzada majoritària— es troba en el 72,3%. La disponibilitat de gas canalitzat és menor en els municipis petits, els quals fan servir altres fonts com les bombones de gas i els combustibles líquids. Les fonts d'energia renovable estan presents en només l'1,1% de les llars catalanes, de les quals l'energia solar n'és la principal, en el 0,9% de les llars.

Per àmbits territorials, en els que hi ha menys implantació de gas canalitzat hi predominen altres fonts d'energia: a les Terres de l'Ebre només el 29,6% de les llars disposen de gas canalitzat, mentre que un 51,8% fan servir principalment el gas liquat, i a les comarques del Pirineu hi predomina en un 45% de les llars els gasos liquats del petroli (butà o propà), els combustibles líquids com el gasoil en gairebé un 36%, mentre que de gas canalitzat en disposa el 35,1% de les llars.

Pel que fa als sistemes de climatització (calefacció i aire condicionat), l'ús està directament relacionat amb les particularitats climàtiques de cada territori. Globalment, un 76% dels habitatges disposa d'algun tipus de calefacció. A l'Àmbit de Ponent i les comarques del Pirineu en tenen un 91,8% i un 89,5% de les llars, respectivament, on predomina el gas i el gasoil. A les comarques del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre, on l'ús de la calefacció és menys intensiva, hi predomina la calefacció elèctrica i altres sistemes com les bombes de calor. La mitjana de temperatura de la calefacció a les llars que disposen de termòstat es fixa en 20,8°, temperatura que es pot considerar òptima mediambientalment, i un 60,7% de les llars apaguen la calefacció quan se'n van a dormir.

Pel que fa a l'aire condicionat, un 36,1% de les llars en tenen, amb una temperatura mitjana de 21,6°, un grau més que la calefacció i lluny de la temperatura òptima, d'uns 25°.

L'ús de sistemes de climatització als habitatges està directament relacionat amb el nivell d'ingressos de cada llar.

Un 98% dels habitatges disposen d'algun tipus d'aïllament tèrmic: les persianes, amb un 95,8%, és el més estès. El doble vidre, amb un 41,5%, es troba principalment en àmbits on el clima és més rigorós. L'ús del doble vidre, el tendal i les finestres amb ruptura de pont tèrmic, són mesures directament relacionades amb els ingressos de les llars.

Un 87,8% de les llars disposen també d'algun tipus de llum de baix consum. Un 10,9% les tenen

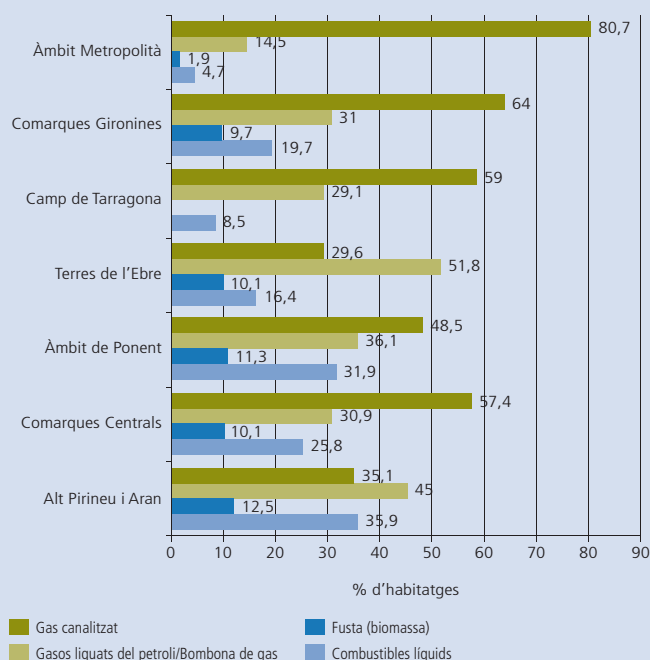
instal·lades a totes les habitacions, però el 49,4% només en una part. Del 12,2% que no n'utilitza, la raó principal és el seu cost.

El frigorífic, la cuina i la rentadora estan presents en quasi el 100% de les llars. La resta de grans electrodomèstics i la implantació dels més eficients energèticament —els de tipus A—, tenen a veure igualment amb el nivell d'ingressos.

Un 60,4% de les llars sol utilitzar els programes econòmics en les rentadores, i un 27,3% en els rentaplats. Pel que fa a l'assecadora per a roba, està present en el 28,2% de les llars, per la qual cosa el 72% restant eixuguen la roba a l'estenedor.

Totes les llars disposen també d'algun aparell audiovisual. El televisor és general a quasi totes (99,3%), seguit del DVD (75,9%), i l'equip de música (74,6%). Un 64% desconnecten els aparells quan no els utilitzen, però el 36% restant deixen encès sempre el pilot, amb el consegüent consum energètic, tot i no estar en funcionament l'aparell.

Principals fonts d'energia no elèctrica utilitzada, per àmbits territorials (*)

*Quan en un àmbit alguna de les respostes no assolix un mínim de grandària mostral, no surt representada en el gràfic.

La tria selectiva, un hàbit estès entre la ciutadania

La recollida selectiva està àmpliament implantada en el territori català. Això no obstant, mentre que els contenidors de paper i cartró i els de vidre es troben pràcticament en tots els àmbits, els d'orgànica estan menys implantats en àrees properes a les llars en alguns àmbits.

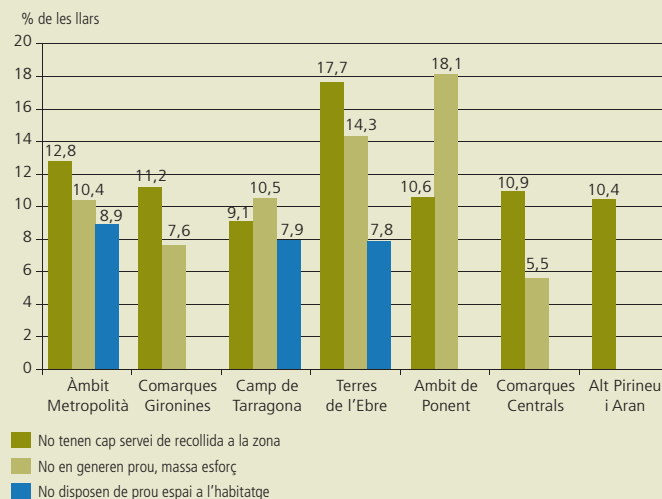
Les Comarques Centrals i l'Alt Pirineu i Aran són les que compten amb millors infraestructures per portar a terme la recollida selectiva en tots els serveis. També l'Àmbit Metropolità pel que fa als contenidors de paper, vidre i envasos, però no tant en relació amb la matèria orgànica. Per contra, a les Terres de l'Ebre és on menys serveis hi ha.

A les llars, l'hàbit de triar els residus està força estès entre la ciutadania, sobretot del paper i el vidre, però menys de la matèria orgànica. En general, als àmbits amb més infraestructures hi ha també una major resposta social. La manca de serveis o l'esforç per fer la tria són els principals motius que frenen l'actuació de les persones.

Amb relació a les altres fraccions de residus, els que més es porten als punts específics de recollida són les piles i petites bateries i els medicaments, mentre que els que menys els productes químics, els tubs fluorescents i els olis de cuina.

Motius per no separar els residus orgànics, per àmbits territorials (*)

*Quan en un àmbit alguna de les respostes no assolix un mínim de grandària mostral, no surt representada en el gràfic.

Les principals fonts de soroll: el trànsit i els veïns

El 23,3% de les llars catalanes van tenir algun problema relacionat amb el soroll, sobretot amb el trànsit terrestre (10,1%) i els veïns (9,4%). Els ciutadans de l'Àmbit Metropolità i els municipis més grans són els que més queixes expressen sobre aquesta qüestió.

Pel que fa a les males olors, són problema habitual per a un 14,1% de les llars, sobretot pel que fa a les canonades i sistemes de sanejament. Són les llars del Camp de Tarragona i de l'Àmbit de Ponent les que més ho manifesten.

1,5 automòbils de mitjana per llar

El 71,7% de les llars disposen, com a mínim, d'un vehicle. Les Comarques Gironines (80,6%), les Terres de l'Ebre (80,1%) i les de Ponent (79,4%) són els àmbits territorials on hi ha més llars que en tenen. Per contra, a l'Àmbit Metropolità és on el nombre és inferior (68,9%). La mitjana de vehicles per llar a Catalunya és d'1,5, valor que arriba als 1,7 vehicles a les comarques de Girona.

El mitjà de transport més utilitzat a Catalunya és, precisament, el privat (43,5%), seguit dels desplaçaments en transport públic –principalment l'autobús–, amb un 28,4%, i els desplaçaments a peu o en bicicleta, que representen un 25,5%. Els pensionistes i les mestresses de casa són els col·lectius que més es desplacen a peu. El percentatge més elevat de persones que no es desplacen són els majors de 65 anys, els pensionistes i els que tenen uns nivells d'ingressos baixos.

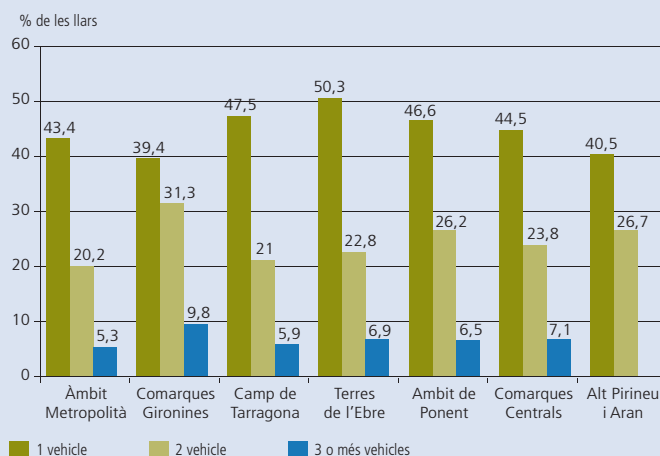
En l'Àmbit Metropolità el repartiment entre transport públic i privat està més equilibrat (38,5% i 36,5%, respectivament). A la resta del territori, l'automòbil és el transport més utilitzat. A les Terres de l'Ebre i les comarques del Pirineu i Aran, però, els desplaçaments a peu tenen un percentatge molt semblant als realitzats en vehicle privat.

Un 81% de les persones que es desplacen en algun dels diferents tipus de transport, quan ho fan a distàncies inferiors a 2 km, ho fan a peu. Per àmbits territorials els qui menys fan aquests desplaçaments a peu són els de Ponent i les Comarques Gironines, amb un 71,9% i 74,2%, respectivament. En canvi, a l'Alt Pirineu i Aran i Camp de Tarragona, ho fan en un 88,6% i 88,4%, respectivament.

Les principals raons que addueixen els qui utilitzen el transport privat per no utilitzar el públic són els motius laborals o la necessitat de realitzar alguna activitat posterior (33,8%), la falta d'un servei públic per accedir al seu lloc de destinació (33,5%) i la comoditat (28,8%). Altres raons són la poca freqüència del servei, la durada del trajecte i la situació allunyada de la parada de transport públic.

Les principals raons per a l'ús del transport públic enfront del privat a l'Àmbit Metropolità, són la comoditat (37,5%), tenir la parada prop de casa (33,5%), ser més barat (30,6%) i més ràpid (27,8%).

Nombre de vehicles disponibles a la llar, per àmbits territorials (*)

*Quan en un àmbit alguna de les respostes no assoleix un mínim de grandària mostral, no surt representada en el gràfic.

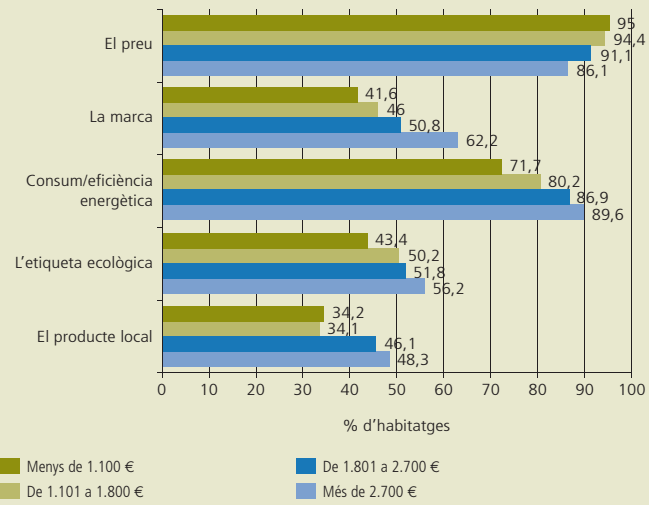

Un estil de vida basat en la comoditat

En el dia a dia, l'estil de vida de les llars catalanes es fonamenta més en la comoditat que no pas en el consum responsable. En el 90% de les llars s'utilitzen productes d'un sol ús (mocadors, maquinetes d'afaitar, estris de plàstic...); per contra, un 52,7% utilitza piles recarregables, un 48,3% paper reciclat, i un 25,6% envasos retornables.

Els ingressos de les llars estan clarament relacionats amb aquests hàbits ambientals. També, a l'hora de comprar nous productes, es tenen en compte de forma majoritària el preu i la relació consum/eficiència energètica com a factors bastant o molt importants en l'elecció. Contràriament, l'etiqueta ecològica i el fet que el producte sigui local o de proximitat, no són factors tan importants, si bé aquestes decisions depenen una vegada més directament del nivell d'ingressos de les llars.

Principals factors que intervenen en la compra d'un nou producte, segons el nivell d'impressos mensuals de les llars

Percentatge de llars que utilitzen determinats productes, segons el seu nivell d'ingressos mensuals

	Productes d'un sol ús	Paper reciclat	Envasos retornables	Piles o bateries recarregables
Menys de 1.100 €	78,6	31,3	27,7	30,1
De 1.101 a 1.800 €	92,2	46,1	24,8	49,3
De 1.801 a 2.700 €	93,3	57,3	23,8	63,3
Més de 2.700 €	93,7	52,9	17,3	65,1
Total	90,0	48,3	25,6	52,7

Actitud favorable a les mesures de protecció ambiental

Un 78,4% de les persones de 16 anys i més manifesten estar preocupades pel medi ambient. Una quarta part han detectat problemes relacionats, si bé únicament el 18,7% han participat en alguna activitat relacionada, el 13,5% han signat contra alguna situació perjudicial, però només un 6% han arribat a manifestar-s'hi.

El nivell d'ingressos de les llars i, en menor grau, el nivell d'estudis, influeixen directament en el major grau de detecció dels problemes mediambientals. També les persones d'edat mitjana són les més sensibilitzades.

Proporció de persones de 16 anys i més que estan a favor de prendre determinades mesures per a la protecció del medi ambient, per àmbits territorials

	A favor de prendre mesures	Reduir el soroll de les vies de circulació	Regular o restringir el consum abusiu d'aigua	Instal·lació d'un parc d'energia renovable al municipi
Àmbit Metropolità	98,2	91,5	82,2	75,6
Comarques Gironines	94,3	77,7	76,8	65,7
Camp de Tarragona	96,1	90,4	78,3	64,9
Terres de l'Ebre	97,5	89,8	78,8	62,2
Àmbit de Ponent	97,0	87,5	80,1	74,3
Comarques Centrals	95,4	86,9	82,8	69,8
Alt Pirineu i Aran	96,8	82,9	75,6	69,6
Total	97,4	89,4	81,1	72,9

El nivell de predisposició de la població a l'hora d'adoptar mesures per a la protecció del medi ambient se situa en un 97,4%. Les principals mesures a les quals es dona suport són la reducció del soroll del trànsit (89,4%), la restricció del consum abusiu

d'aigua (81,1%), la instal·lació de parcs d'energia renovable (72,9%), i la introducció d'impostos als combustibles més contaminants (62,4%). Pagar més per l'ús d'energies alternatives només és acceptat per un 23,7% dels ciutadans.

Establir un impost ambiental als combustibles més contaminants	Obligar, sota multa, a la separació de residus domèstics	Establir mesures restrictives en l'ús del transport privat	Establir un impost ecològic al turisme	Pagar més per l'ús d'energies alternatives
65,2	47,0	49,2	32,8	21,7
50,7	47,7	38,4	28,5	26,9
58,1	55,9	45,7	28,0	16,7
68,7	48,0	33,5	27,6	29,0
51,8	42,6	34,5	26,6	24,1
65,0	68,5	56,1	51,1	45,6
44,6	38,5	25,6	31,1	22,6
62,4	48,9	46,9	32,8	23,7

Per a més informació:
<http://www.idescat.cat/pub/?id=1ma>

